

פרשת נשא – THE SOTAH, THE NAZIR – MARRIAGE WITHDRAWAL

SOTAH:

סוטה: במדבר ה יב-טו (נשא): איש כי תשטה אשתו וכו' והביא איש את אשתו אל הכהן וגוי' ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת¹

סוטה -לא לתן לבונה במנחת סוטה: במדבר ה טו (נשא): ולא יתן עליו לבונה²

המוציא שם רע על אשתו יקימנה לאשה לעולם: דברים כב יט (כי תצא): ולו תהיה לאשה³

שלא יוכל לשלחה כל ימיו: דברים כב יט (כי תצא): לא יוכל לשלחה כל ימיו⁴

NAZIR:

שלא ישתה יין: במדבר ו ג (נשא): מיין ושכר יזיר, חמץ יין ושכר לא ישתה, כל משרת ענבים לא ישתה⁵

שלא יאכל ענבים: במדבר ו ג (נשא): וענבים לחים וגוי' לא ישתה⁶

שלא יאכל צמוקים: במדבר ו ג (נשא): וענבים (לחים) ויבשים לא יאכל⁷

שלא יאכל גרעיני ענבים: במדבר ו ד (נשא): מחרצנים וגוי' לא יאכל⁸

שלא יאכל קליפת ענבים: במדבר ו ד (נשא): (מחרצנים) ועד זג לא יאכל⁹

שלא יגלח הנזיר שערו: במדבר ו ה (נשא): כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו¹⁰

שיגדל הנזיר שערו: במדבר ו ה (נשא): קדש יהיה גדל פרע שער ראשו¹¹

שלא יכנס הנזיר לאהל המת: במדבר ו ו (נשא): כל ימי נזירו לדי' על נפש מת לא יבא¹²

שלא יטמא הנזיר למת: במדבר ו ז (נשא): לאביו ולאמו ולאחיו ולאחתו לא יטמא בהם במתם, כי נזר אלוקיו על ראשו¹³

שיגלח הנזיר ויביא קרבניו: במדבר ו ט-יח (נשא): וגלח ראשו ביום טהרתו וגוי' והביא כבש בן שנתו לאשם. וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו וגוי' והקריב את קרבנו לדי' כבש בו שנתו תמים אחד לעלה, וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת, ואיל אחד תמים לשלמים וגוי' וגלח הנזיר פתח אהל מועד¹⁴

¹חינוך מצוה שס"ה

²חינוך מצוה שס"ו

³חינוך מצוה תקנ"ג

⁴חינוך מצוה תקנ"ד

⁵חינוך מצוה שס"ח

⁶חינוך מצוה שס"ט

⁷חינוך מצוה ש"ע

⁸חינוך מצוה שע"א

⁹חינוך מצוה שע"ב

¹⁰חינוך מצוה שע"ג

¹¹חינוך מצוה שע"ד

¹²חינוך מצוה שע"ה

¹³חינוך מצוה שע"ו

¹⁴חינוך מצוה שע"ז

The Sotah, the suspected adulteress, and the Nazir, the holy man of vows, are two opposites of each other.

The Sotah-woman undergoes a traumatic ordeal where the Sotah waters determine her guilt or innocence.

The Nazir could not be more different. He creates for himself a new reality of holiness by an act of withdrawal from the material lusts of this world. He would be, in fact, a holy man, separated from any form of sensual passion or impurity.

But the Nazir is sanctioned in the end. He has to bring a Korban Chatos, for he removed himself from what G-d has said was permissible to him.

And so really the Sotah woman sends us the stronger message. The Torah refers to her sin as *meila* - the same term as is used for misuse of things dedicated to the Temple. Her passion to attach herself to a man must be directed only at her husband. But the passion itself is holy, coming as it does to build family, the unit of the Jewish nation.

*Chazal say that they are juxtaposed because one who sees a Sotah woman is influenced to be less holy himself¹. Remarkable! Despite the woman's great disgrace, the very thought that someone may have done this act makes it more doable by everyone else. The Besht adds that the very fact that G-d caused this person to see the Sotah woman is a sign that he has some weakness in this area². It is to counter this, and not because of any grand spiritual aspirations, that the Nazir makes his oath³.

Both Sotah and Nazir come in the broader context of our parsha which tells Bnei Yisrael how to maintain the holiness of the nation, Kedushas HaMachaneh⁴.

Sotah is the type of Tumah that requires outside interference, leaders of the Jewish people, to get involved, for the Tumah is caused by a foolish madness, a ⁵שטות (שטות means

¹רש"י ו' ב: למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף (סוטה ב)

²מובא באור גדליהו עמוד קה

³אור גדליהו עמוד קו: וזהו עיקר הניירות שבאה לפרוש את האדם מהחטא וכמו שמובא בגמ' (נדרים ט:): בשמעון הצדיק שאמר לו הנזיר שהרגיש כי פחו עליו יצרו וביקש לטורדו מן העולם, ואמר לו שמעון הצדיק בני כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל, וקרא עליו הפסוק נזיר להזיר לד' ופ' הר"ן שהיה נזירותו לשם שמים, וע"ש עוד מה שפיררש הר"ן

Other mefarshim explain that the very fact that he saw such an event must mean that the sin was somehow relevant to his life.

⁴אור גדליהו (ריש הפרשה): אחר שנפקדו כל אחד מישראל ... בפרשת במדבר ובהתחלת פרשה זו, באה התורה בציווי לשמור את קדושת המחנה, וזו היא הפרשה של שילוח הטמאים.

חזקוני ה' ב: כי תשטה אשתו - נסמכה פרשה זו לאותה של מעלה לפי שבשתייהם כתיב מעילה.

⁵ה' (יב) דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל:

בכור שור ד"ה כי תשטה אשתו: נכתב בש"ן כי תנהג עצמה דרך שטות ולא כדרך בנות ישראל

רש"י ד"ה כי תשטה אשתו - שנו רבותינו אין המנאפין נואפין עד שתכנס בהן רוח שטות דכתיב כי תשטה וכתיב בו (משלי ז) נואף אשה חסר לב. ופשוטו של מקרא כי תשטה תט מדרכי צניעות ותחשד בעיניו כמו (שם ד) שטה מעליו ועבור (שם ז) אל ישט אל דרכיה לבך:

כלי יקר: ולולא מסתפינא לומר דבר חידוש אשר לא שערום ראשונים הייתי אומר, כי תשטה בטי"ת כמו תשתה בת"ו כי ט'

a going astray from the appropriate order¹, but it more commonly is translated as a foolishness, a loss of one's bearings.) The emotions that can quickly be aroused in such situations are so powerful that a person (in this case the woman and the נואף) may risk his entire life for the sake of a moment's pleasure². Only outside intervention can restore sanity here.

How does the Sotah situation come about? A woman disobeys her husband's explicit demand that she not be seen in seclusion with a particular man³. The question is whether adultery was committed or not. The Sotah-woman undergoes a traumatic ordeal, one which underlies the midah keneged midah with which all the world is run⁴. She brings a barley korban, animal food, for she has abandoned her Seichel, without any of the normal light-producing oil⁵ or good smelling spice⁶; her hair is undone, and according to opinion, her clothes are torn. All of this is done in front of crowds of women (and possibly also men)⁷. She then says Amen to the Cohen's frightening oath that if she is indeed guilty of actual adultery her belly will swell up with the mixture that is made⁸.

מתחלפת בת"ו באותיות דטלנ"ת וכן פירש"י סוף פר' מקץ (מד טז) בפסוק ומה נצטדק. שט"ת זו במקום תי"ו וכן לשון תועה. בכל המקרא בת"ו, ובלשון רז"ל טועה בטי"ת, כאילו אמר כי תשתה אשתו יין ושכר המרגילים לערוה. ולדעת האומר שהוא לשון שטות היינו לפי שהיין יקח לב עד שאינו יודע להבדיל בין קודש לחול כמ"ש (ויקרא י ט-י) יין ושכר על תשת וגו':

סוטה ג ע"א: אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות

¹ ממעמקים, עמ' 75: שורש ענין השטות הוא להטות את האדם מתכלית הבריאה, ומהסדר שסידר הבורא יתברך בבריאה. בדומה, הדס "שוטה" נקרא כך, כיון שעליו נוטים מהסדר הראוי. וכן "עלה הלוף השוטה" המוזכר במשנה (שביעית ז א), הכוונה ללוף שעליו גדולים מהרגיל (שנות אליהו שם). כי זה מורה שענין השטות הוא חרוג מהסדר ומהמלך הרגיל ומסודר.

² ממעמקים, שם: ובכן קישרו חז"ל בין השטות מלשון סטיה (שהכתוב דובר על הסטיה מן הדרך) לבין השטות מלשון שוטה (כדרשתם ז"ל "אין המנאפים נואפים עד שתכנס בהם רוח שטות) ללמדנו בזאת שאדם מטבעו כבול למהלך המסודר של הבריאה ולסדר הראוי של הדברים. במצב זה לא יתכן שהוא יחטא בניאוף. ובכדי להכשיל את האדם בעבירה, נכנסת בו קודם רוח שטות, והיא מוציאה אותו מהמלך הישר והראוי, וגורמת לו לעשות מעשים שלא תואמים את המגמה התכליתית.

³ If he gave her the warning in front of two witnesses, and one witness saw actual adultery thereafter, then she is forbidden to her husband forever, and the Sotah-waters cannot help. They only help if there is evidence of her subsequent seclusion with the man against whom she was warned, but not of actual adultery.

⁴ משנה מסכת סוטה פרק א (ז) במדה שאדם מודד, בה מודדין לו. היא קשטה את עצמה לעברה, המקום נולה. היא גלתה את עצמה לעברה, המקום גלה עליה. בירך התחילה בעברה תחלה ואחר כך הבטן, לפיכך תלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן, ושאר כל הגוף לא פלט:

⁵ ספר החינוך - מצוה שסו שלא ניתן שמן בקרבן סוטה, שנאמר [במדבר ה', ט"ו] והביא את קרבנה וגו' לא יצוק עליו שמן: משרשי המצוה, אמרו רבותינו זכרונם לברכה [מדרש רבה נשא ט', י"ג] כדי שלא יהיה קרבנה מהודר, שהשמן קרוי אור והיא עשתה בחושך, ועשתה מעשה בהמה שנרבעת לכל, לפיכך מנחתה גרועה להיות שעורים. ... ואענה בו אני חלקי, כי השמן עליון על כל המשקין שהוא צף על כולן, ועתה הסוטה שקלקלה מעשיה ויסירה בעלה מגבירה ונתנה למטה בשפל ובזיון, אין ראוי להביא בקרבנה השמן הנכבד שהוא נכון לאורה ולגדולה למשחה בו המלכים והכהנים הגדולים. וכלל הענינים שנצטוינו בהם לתקן מחשבת העושים במלאכה ולתת אל לבם כי המקולקל במעשיו כל דרכיו יבואו בחרפה ובבושת וכדי בזיון וקלס, ולטובים ייטיב ה' ושמחה וששון ויקר ישיגם:

⁶ ספר החינוך - מצוה שסו שלא להשים לבונה בקרבן סוטה שנאמר [במדבר ה', ט"ו] ולא יתן עליו לבנה: משרשי המצוה כענין מה שכתבתי בשמן, כי הלבונה הידור בקרבן וריח טוב, ולכן אין ראוי לאשה החוטאת להדר קרבנה. ועוד אמרו זכרונם לברכה על זה [מדרש רבה נשא ט', י"ג] שהאמהות הכשרות והצנועות קרויות לבונה, שנאמר [שיר השירים ד', ו'] ואל גבעת הלבונה, וזו פירשה מדרכיהן:

⁷ רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הל' ה: ומקבצין עליה קבוץ גדול של נשים שכל הנשים הנמצאות שם חייבות לראותה שני (יחזקאל כ"ג מ"ח) ונוסרו כל הנשים וגו' וכל איש שיחפוץ לבא לראותה יבא ויראה והיא עומדת ביניהן בלא רדיד ובלא מטפחת אלא בבגדיה וכופח שעל ראשה כמו שהאשה בתוך ביתה:

⁸ רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הל' ז: ואחר כך משיבעה הכהן בלשון שהיא מכרת ומודיעה בלשונה שלא גרם לה אלא קינוי וסתירה שקנא לה בעלה ונסתרה ואומר לה בלשון שהיא מכרת (במדבר ה' י"ט כ"ב) אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאירים האלה ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש בך את שכבתו

G-d's Name is dissolved in a mixture which the Sotah woman drinks¹. This is critical, because it tells us the hoped for resolution of the whole procedure.

The Rambam tells us: *If one has only enough money to buy Shabbat candles or Chanukah candles; or one has only enough to buy Shabbat candle or wine for Kiddush, one should prioritize buying the Shabbat candles because [the extra light facilitates] Shalom Bayis – for G-d's name [in the case of Sotah] is wiped out [when the parchment is dissolved in the water] in order to achieve Shalom*².

Clearly, the hoped for goal is to clear this woman's name and restore her to her husband.

The mixture includes earth taken from the base of the altar³. For it was from here that the First Man's body was made *עפר מן האדמה*, and therefore from which the purpose of the world emerged. (In fact, the entire world began from this point⁴.) This woman has possibly departed from the faithful connection to the altar which will now be her judge or her atonement⁵.

Now the most remarkable lesson in hashgacha pratit unfolds. If she is guilty, she will die⁶. She will return to the dust that she was originally made from⁷. Simultaneously, the *ואף* dies in the same miraculous way⁸. If she is not guilty she reunites with her husband, who was forbidden to her until now, and she is blessed⁹ with, amongst other things, easy childbirth¹⁰.

מבלעדי אישך יתן ד' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ד' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה ובאו המים המאררים האלה במעיד לצבות בטן ולנפיל ירך והיא אומרת אמן אמן בלשון שהיא מכרת ומודיעה שהבטן היא תלקה תחלה והירך בסוף כדי שלא להוציא לעז על המים:

¹רמב"ם, שם הל' ה: ואחר כך מביא מגילה של עור טהור כמו ספר תורה וכותב עליה בלשון הקדש בדיו שאין בו קלקנותו לשמה של אשה כמו הגט וכותב כל הדברים שהשביע אותה בהם אות באות ומלה במלה וכותב את השם ככתבו ...

²רמב"ם הל' חנוכה פ' יד: היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם הנמוק לעשות שלום בין איש לאשתו גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר (משלי ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום

³ במדבר ה (יז) ולקח הכהן מים קדשים בכלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים:

⁴ אמרו חז"ל, למה נקרא אבן שתיה? וענו שממנו הושתת העולם

⁵ בראשית רבה ב ז: עפר מן האדמה ... נטל עפרו ממקום שנאמר בו "מזבח אדמה תעשה לי" (שמות כ), הלואי תהא לו כפרה ויוכל לעמוד

ובמעמקים, עמ' 77: משמעות הדברים, האדם נברא ממקום מסויים – מאותו עפר שעליו הוקם המקדש – כדי לקשר ולחבר אותו אל המקום שעל ידו תכלית העולם יצאת אל הפועל. תכלית הדבר היא, שהאדם ישתייך לאותו עפר שממנו נברא, וישאר על מקומו ובל יחטא. מאידך, כל חטא יש לו יציאה מאותו המקום שהוא נברא, ופרישה מאותו תכלית – המיצגת על ידי העפר שממנו הוא נוצר.

⁶רמב"ם, שם: ... ואם טמאה היא מיד פניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאה גידין גידין ... והן מוציאות אותה מעזרת נשים שהיא עומדת בה ובטנה צבה בתחלה ואחר כך תפול ירכה ותמות:

⁷ דברים רבה ט טו: מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה ... לא זכתה, תחזור לעפרה

⁸רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הל' יז: באותה שעה שתמות היא ימות הנואף שהשקה על ידו בכל מקום שהוא ויארע לו מאורעות שאירעו לה לצבות בטן ולנפיל ירך

⁹ה כת: ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע

ברכות לא: אם היתה עקרה נפקדת... דברי ר' ישמעאל א"ל רבי עקיבא ... אלא מלמד שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח ... אחד יולדת שנים...

¹⁰רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הל' כב: סוטה ששתת והיתה טהורה ... ואם היה דרכה לילד בקושי תלד במהרה

The earth that she drunk now becomes her strength, the **ואנכי עפר ואפר** of Avraham Avinu¹. Though her seclusion is never exonerated, it now becomes clear that this woman overcame her enormous desire to ignore her husband's warnings and have illicit relations. In the end, her courage rendered her pure².

The Nazir could not be more different. In a surge of proactive holiness he literally creates for himself new mitzvot,³ a new reality of holiness similar to that of the Cohen Gadol, forbidden, like the latter, to become Tameh LeMeis. He is a Nazir, which the Ibn Ezra says comes from the word Nezer,⁴ a crown, compared to the holy prophets themselves⁵. Of him it says **כי יפליא**, for he reaches the level of the mysterious, upper spiritual realms⁶.

The Nazir grows his hair long and unwieldy⁷, ridding himself of his pretensions that physical beauty has any worth⁸ (the exact opposite of the king who would have a haircut every day). He would separate himself from all material lusts, including wine and, in fact, anything which would come out of a grape⁹. He would be, in fact, a holy man¹⁰, separated from any form of sensual and earthly passion¹¹ or impurity¹².

The Tumah of Sotah is of an unusual type. It is the only Tumah that can be resolved strictly by a Nes (in fact the only mitzvah in the Torah dependent on a miracle), the operating of the water on the woman's belly if she is guilty of adultery¹³. It takes a miracle, i.e. G-d Himself, to put this relationship together again (and therefore it only works when the Jewish

¹ דברים רבה ט טו: מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה. זכתה יוצא ממנה בן כאברהם אבינו, דכתיב ביה (בראשית יח) ואנכי עפר ואפר

² לב אליהו דף ר"פ

³ בגמ' נדרים ב ע"ב כתוב ששבועה הוא כשעושה על עצמו איסור לחפץ משא"כ בנדר שהוא איסור חפץ על עצמו. ואע"פ שהאחרונים מפלפלים מהוא הדין בנוזיר, הרי מוסכם שכל העובר על נזירות עובר ג"כ על כל יחל דברו לנדר.

⁴ פסוק ז

⁵ עמוס ב יא: ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים (עיין ברמב"ן)

שם משמואל [תר"ע]: ובזה נבין ענין נזיר שמעלתו גדולה עד מאוד, ... וקדושתו חמורה שאינו מטמא למתים ככה"ג, ומפורש בכתוב (עמוס ב') ואקח מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים, הרי שגדלה מעלתם של נזירים ממעלת נביאים ולזה נאמר מבחורכם ממובחורים שבכם.

⁶ שם משמואל [תר"ע]: ונאמר בו כי יפליא שמגיע לפלא עליון ומדת פלא עליון ידוע

ועיין מה שכתב האור גדליהו (ריש ס' ג) בזה

⁷ במדבר, ו ה: כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו

⁸ ספורנו, שם: תער לא יעבור על ראשו. ובזה ישליך אחרי גוו כל מחשבת יופי ותיקון שער.

⁹ ו ג: מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים חים ויבשים לא יאכל: (ד) כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל:

¹⁰ ספורנו ו ה: יופי ותיקון שער. קדוש יהיה. נבדל מן התאוות החמריות:

¹¹ רבינו בחיי, ו ב: וע"ד הפשט הוזהר הנזיר מן היין כי כל הנמשך אחריו נמשך אחר תאוות והוא מביא לידי חטאים ומכשולים רבים, ונצטוו בגדול שער לפי שמוליד הזאגה, ויהיה בו נכנע בעבודת הש"י בהיותו מנוול בשערו ויהיה נזהר מהמתורות המנוולים אותו, כי כן שער מותר הטבע באדם מהעשנים הנולדים בגוף, וזהו לשון יפליא יעשה דבר פלא כי רוב העולם הולכין אחר תאוותם וזה פורש מהתאוות, וזהו לשון נזיר מלשון (ויקרא כב) וינזרו מקדשי בני ישראל, שהוא לשון הפרשה:

¹² ו ו: כל ימי הזירו לדי' על נפש מת לא יבא:

¹³ רמב"ן ו כ: אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה

nation is operating at a high spiritual level and the husband is pure as well).¹ G-d chose this mitzvah alone to give great tribute to the Jewish nation that He would be so manifest in one of their issues². So great is this idea of Shalom Bayis that it permeates every level of halacha. In the historic words of the Rambam (based on the Sages):

רמב"ם הלכות חנוכה פרק ד: היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם הנמחק לעשות שלום בין איש לאשתו³. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר (משלי ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

So, besides the miracle, G-d is involved in saving this marriage in another way by agreeing to have His Name dissolved for their sake⁴. The dissolving of G-d's Name does not lead to the disappearance of the Shechina, says the Maharal. On the contrary, since its purpose is to reunite husband and wife, the Shechina is actually strengthened. Hence it is dissolved by the greatest Sages of the generation: only the Great Sanhedrin can authorize the administering of the Sotah waters⁵.

What emerges is that Sotah is a deep lesson on the value of a Jewish home, rather than being a gruesome tale of the fate of an adulteress. As such, the Sotah process only works when the Jewish people are at their highest and holiest of levels⁶. Only then does this extra dimension of Divine Providence on Machaneh Yisrael become manifest.

Marriage is the basic unit of the Jewish nation⁷ and indeed of any civilization. This is why Rabbeinu Yonah requires every community to appoint pro-active marriage counselors to

¹רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הל' יז: וכל הדברים האלו בשלא חטא הבעל מעולם אבל אם בעל בעילה של איסור אין המים בודקין את אשתו כמו שבארנו:

(יח) ואם עבר והשקה את אשתו הרי זה מוסיף על חטאתו פשע שגורם לשם המפורש שימחה במים לבטלה ומוציא לעז על מי סוטה שאשתו אומרת לאחרות שיזנת ולא בדקו בה המים והיא לא תדע שמעשי הבעל גרמו:

(יט) לפיכך משרבו המנאפים בגלוי בבית שני בטלו הסנהדרין את מי המרים וסמכו על הכתוב בקבלה (הושע ד' י"ד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה:

רמב"ן ה' כ: אמרו (סוטה מז:): ונקח האיש מעון, בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקין את אשתו, אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו והנקיון הוא, שלא בא עליה משקנא לה ונסתרה ויש מפרשים, שאם בעל הבעל שום בעילה אסורה כל ימיו אין המים בודקין אותה והעולה מן ההלכה (שם), שאפילו היו בניו ובנותיו נואפים ולא כהה במ לא היו בודקין והכלל, שהוא נס וכבוד לישראל:

²ספר החינוך - מצוה ששה: שורש מצוה זו נגלה לכל רואי השמש שהוא שבח גדול באומה להיות לנו תחבולה להוציא מתוך לבבנו החשד בנשותינו ולדעת באמת אם זינתה האשה תחת בעלה או לא זינתה, מה שאי אפשר לכל גוי וממלכה להיות ביניהם כן, ועליהן נאמר [משלי ל', כ'] אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און, כי מי יגלה על בנותיהם כי תזנינה ועל כלותיהם כי תנאפנה. ועמנו נתקדש בכל דבר שבקדושה, ונתן לנו האל מופת לדעת ענין זה הנעלם משאר העמים, ומתוך כך תתרבה בין איש לאשתו אהבה ושלום שלם וזרענו יהיה קדוש. ומה אאריך עוד בפרטי ענינים אלה, והכל נגלה בלב כל מכין. ולכן בהיות טעם הענין נס באומתנו וכבוד גדול להם, פסק משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו זכרונם לברכה [סוטה מ"ז ע"א] משרבו הנואפים פסקו מי סוטה, שנאמר [הושע ד', י"ד] לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה וגו', ופירוש הכתוב לומר שלא יעשה להם הנס הגדול הזה להיות המים בודקין את האשה אם זינתה:

³ע"פ המדרש רבה פ"י-יא

⁴ה' כג: וכתב את האלות האלה ... ומחה אל מי המרים

⁵סוטה ז ע"ב

⁶רמב"ן ו' כ: שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום וכו' שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם

⁷When Yaakov goes into Mitzrayim with 70 people so that their descendants may emerge as the Jewish nation, the Torah (שמות א' א) writes that it was ביתו – a man and his home. Only a home can produce, in the end,

ensure the ongoing shalom of every marriage¹. Marriage is the only halachically sanctioned framework through which children can be conceived². It is the only known framework in which children can be consistently brought up not only well adjusted but passionate about receiving the mantle of Torah and mitzvos. The home is called a Small Sanctuary not as a beautiful turn of phrase, but because it really does operate in a similar way to bring down the Shechinah. All of this is endangered by the suspicions of the Sotah woman's husband against her. If she is indeed guilty of no more than יחוד with a man whom she was already warned not to be with, it is worth rubbing out G-d's Name and having G-d Himself getting involved to save the day.

The Sotah message seems to be one of engagement. Judaism says no to celibacy and yes to marriage, children and the life that results. The Sotah woman is in danger of having misappropriated her passions in the wrong direction. The lesson is not in withdrawal; rather, it is one of appropriate channeling. Both she and her husband have to want the Sotah process in order for it to take place,³ and the presumption is that, at some level, they are looking to get together again and continue their life of holiness⁴.

The Nazir seems to convey the opposite message, as it seems to encourage withdrawal and separation as a model of holiness.

The Nazir abstains from wine – ensuring that his mind will always be clear and in control⁵. Growing his hair (and completely cutting it afterwards) removes his natural handsomeness (of normal, well-groomed hair⁶), inducing humility⁷. Distancing from Tumas Meis ensures that his heart remains pure and unsullied, allowing for his wisdom to operate unobstructed⁸.

The Nazir is hoping to reach the level of control over his passions that existed in Adam HaRishon before the Cheit. But this is unsustainable. In the end, he has to leave his

a nation.

¹ רבינו יונה, אגרת התשובה אות יד: וחייבים ישראל לברור אנשים שיטילו שלום בין איש ואשתו ושבין אדם לחברו ... שיודעים לפייס ולרצות בני אדם.

² חינוך (מצוה א') משרשי מצוה זו, כדי שיהיה העולם מיושב, שהשם ברוך הוא חפץ בישובו, כדכתיב [ישע' מ"ה, י"ח] לא תהו בראה לשבת יצרה. והיא מצוה גדולה שבסיבתה מתקיימות כל המצוות בעולם, כי לבני אדם ניתנו ולא למלאכי השרת.

³ אם האשה לא רצתה, בעלה חייב לגרשה בלי כתובה

⁴ דסוטה עד שתשתה אסורה לבעלה

⁵ שם משמואל [תר"ע]: אך לבוא לזו המעלה א"א כי אם בסור מן הדבר שהוא היפוך לו. כי הנה יין שרשו בינה, רק כשיורד למטה מטה מתגשם ומשחית את הדעת ומגלה הנסתרות שבלב כמ"ש ז"ל (עירובין ס"ה). נכנס יין יצא סוד, וע"כ כשפורש א"ע מן היין בא לעומתו בקדושה לשרש היין שהוא בינה.

⁶ של"ה

⁷ שם משמואל שם: והמצוה השני' שבנוזיר היא תגלחת כמ"ש ותער לא יעבור על ראשו, ובש"ס נדרים ט' ע"ב רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבואה שלי ופחז עלי יצרי וביקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך וכו' העבודה שאגלחך לשמים וכו', הרי שנוזיר הוא שפורש א"ע מגאות, וע"כ בא לעומתו בקדושה שהיא ענוה למעלה מבחי' חכמה וכמ"ש ז"ל (ירושלמי שבת פ"א ה"ג) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשה ענוה עקב לסולייתה, וזה שמסיים הש"ס שם עליך הכתוב אומר איש כי יפליא וגו', וע"כ נקדשו אצלו השערות שעל הגלגולת המקיף על המוח, והבן.

⁸ שם משמואל שם: המצוה השלישית של נוזיר היא לפרוש מטומאת מת והנה כתיב (איוב ד') ימותו ולא בחכמה, וההיפוך (קהלת ז') החכמה תחיל בעלי, וע"כ במה שפורש א"ע מטומאת המת שממנה באים לאדם עצלות ומרה שחורה וטמטום הלב, בא לעומתו בקדושה בבחי' חכמה שממנה בא אל החיות בעבודת השי"ת כדכתיב החכמה תחיל בעלי, והבן כ"ז:

Nezirus, and return to the world¹. This leaves a gap for which he must atone. He has to bring a Korban Chatos². Some say the Korban comes because he removed himself from what G-d has said is permissible to him³. Withdrawal as a tactical exercise (or for a limited period of time) to regain control is okay. Someone who voluntarily fasts because he has a food issue may well be holy⁴, provided he returns to the golden mean afterwards. We withdraw on Yom Kippur, from bread on Pesach, and from Melacha on Shabbos, but we always see these in their broader context. Yom Kippur is but one day of the year, Pesach culminates with the Korban-mitzvah of the two loaves on Shavuot which has to be made specifically of Chametz, and the test of Shabbos is how it flows over into the week. None are only means to ends; all have intrinsic value. All, however, are limited and in context. In fact, in the Beraisa of Rav Pinchas ben Yair on which the Mesilas Yesharim is based, Prishus (withdrawal) is but halfway to Kedusha.

Therefore, the Sotah woman sends us the stronger message. Her fate, if she is guilty, is so gruesome specifically because of the importance of family engagement. The Torah refers to her sin as *meila*,⁵ which is the same term used for misuse of things dedicated to the Temple. The husband's response is referred to as an act of קנאה⁶. קנאה comes from the word קנה, and refers to the exclusivity which is meant to take place in a husband-wife relationship. Because the relationship between them is so holy she is not to share herself with anyone else⁷. Her prohibition to him is consequently described as a state of impurity⁸.

¹ של"ה

² יד: והקריב את קרבנו לד' כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים
³ תענית יא ע"א: רב אלעזר הקפר ברבי אומר מה תלמוד לומר וכפר עליו מאשר חטא על נפש וכי באיזה נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים קל וחומר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה.

⁴ תענית יא ע"א: אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא (והגמ' אומר שהוא כרב אלעזר הקפר שהבאנו באות הקודם) ... ר' אלעזר אומר נקרא קדוש שנאמר קדש יהיה גדל פרע שער ומה זה שלא צער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה (וממשיך הגמ': ולשמואל הא איקרי קדוש ההוא אגידול פרע קאי ולר' אלעזר הא נקרא חוטא ההוא דסאוב נפשיה)

ואע"פ שזמה רואים שיש מחלוקת אמורעים בדבר מ"מ ההבדל בין שמואל ור' אלעזר קטן מאד:

1. בנוגע לשמואל: כתבו התוס' ד"ה אמר שמואל שאפילו שמואל מסכים שמצוה לעשות תענית מ"מ עבירה לצער את עצמו ומ"מ המצוה שהוא עושה התענית גדול יותר מן העבירה ממה שהוא מצער נפשו

2. בנוגע לר' אלעזר: כתב הגמ' בדף יא ע"ב שר' אלעזר מסכים שהמתענה הוא חוטא עם זה מזיר לבריאותו או עם הוא מפסיד מלמודו (אם הוא ת"ח) או מעבודת ד' שלו באיזה אופן או אם הוא מלמד תינוקות. ונפסק להלכה בשו"ע ס' תקעא ס' א ובביאור הלכה מביא מהשל"ה בשם החרדים שכל מה שתמצא בסיגופים כו' לא נזכרו אלא למי שאין עמלו בתורה וכתב הספר חפץ חיים שהיום כולנו חלשים בדבר זה ובמ"ב (תקעא ס' א) רק התיר מי שיש לו צרך לכפרה על חטא אבל בביאור הלכה הביא הח"א שעדיף שיוסיף ללימוד תורה שלו וימעט באכילתו ע"ש עוד. ועוד כתב המ"ב (ס"א שם): וכתבו ספרי המוסר דאם באמצע אכילתו בעוד שהוא מתאוה לאכל מושך ידו ממנו זה נחשב ג"כ לסיגוף ומתכפרים עונותיו וגו' ושם ממשך: וראיתי כתוספות בספר אחד שכשאדם רוצה להתנדב תענית טוב יותר שיקבל תענית מן הדבור ממה שיקבל עליו מן האכילה וכן כתב כמה פעמים בספר חפץ חיים.

⁵ ה (יב) דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל:

⁶ ה (יד) ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והוא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא נטמאה:

⁷R. SR Hirsch (pg. 63): To make one's right to something valid, to demand something as rightfully belonging to you.

⁸ ה (יד) והוא נטמאה

If she is innocent, her blessing¹ is final testimony to the issue at stake. The same waters of chesed can be turned into a curse or reveal their inherent blessing². They can only do so when the Jewish people operate at the highest of spiritual levels, a level that merits the miracle of these waters³. Her strength is her weakness, as her passion to attach herself to a man must be directed only at her husband. Perhaps this is why we learn from the Sotah woman that a married woman must cover her hair. This, too, is the lesson of the dust of the Temple that is mixed into the Sotah mixture⁴. If she is guilty, she will return to dust. If she is innocent, she will merit children comparable to her forefather Avraham who declared that he was but עפר ואפר⁵.

The Mei Shiloach gives us a powerful insight into the positive lenses with which the Sages viewed the Sotah issue. In the Torah, the Sotah woman is mentioned first, followed by the Nazir. The lesson seems to be one of a person stumbling, learning the lesson and then climbing the ladders of spirituality, Nazir-like. But the Talmud places the tractate of Nazir prior to that of Sotah. The Sages are telling us that if we aim for the holiness of the Nazir, we need never fall into the mess of the Sotah. It will be enough for us to read about the Sotah-woman once a year in the Torah reading of Parshas Naso⁶!

¹ ה' כת: ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע

רש"י: אם היתה יולדת בצער תלד בריוח אם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים (סוטה כו)

² מכתב מאלוהי ח"ג דף 196: מצינו שהסוטה נבדקת על ידי מים קדושים. וצריך עיון, כי הלא מים רומזים בכל מקום לשפע וחסד, וכל שכן מים קדושים! אכן הסוטה בקלקולה מהפכת את החסד לדון, כאמרם ז"ל "רשעים מהפכים מדת הרחמים למדת הדין" (סוכה יב) ... וזהו בחינת המים המרים ... ולחזק ענין זה, קודם שמשקים אותה את המים, מוחקים לתוכם שם הוי"ה וגו'

³ רמב"ן ה' כ: והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום, כי חפץ למען צדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם ולפיכך פסק הענין הזה משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו (סוטה מז) משרבו הנואפים פסקו מי סוטה, שנאמר (הושע ד יד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם לא יבין ילבט ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנואפות פטורות מן העון בעבור שבעליהן נואפים, רק שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה, וזהו שאמר "ועם לא יבין ילבט", כלומר ילכד בסכלותו וכן ואויל שפתים ילבט (משלי י ח), תרגם המתרגם הירושלמי, וסכלא בספותיה מתאחד:

⁴ ה' יז: ולקח הכהן מים קדשים בכלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים

⁵ סוטה דף יז ע"א: אמר רבא מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה. זכתה, יוצא ממנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה עפר ואפר, לא זכתה תחזור לעפרא

⁶ מי שלוח ח"א עמ' קמה ד"ה איש איש כי תשטה אשתו: בתורה נאמר פרשת סוטה ואח"כ פרשת נזיר, ובגמ' מסודר נזיר קודם סוטה. הנה סוטה מורה שהאדם יביט בחסרונו ואח"כ יזיר עצמו ויעמוד על דברי תורה שצריך לו להגדיר בהם, ועל כרחך נכתב בתורה סוטה ואחר כך נזיר, כי באמת אין אדם עומד בדברי תורה אלא אם כן נכשל בהם (גיטין מג ע"א). אבל חכמינו ז"ל נקראו תורת אמך (רש"י משלי א ח), היינו שהם אהבים לאדם וחפצים בטובו, סדרו נזיר קודם סוטה, היינו שאדם יזיר עצמו בתחילה טרם שיכשל בדברי תורה, ויהיה די לו בזה שיתבונן בפרשת סוטה הנאמר בתורה ומדברי תורה יבין באיזה דבר צריך לשמור ולא על ידי כשלונו.